

Warszawa, dnia 05 lutego 2026 r.

Do

Ministra Sprawiedliwości

Prokuratora Generalnego

Prezesów Sądów Okręgowych i Rejonowych

Petycja o udostępnienie niniejszej treści, w tym najnowszych wyroków Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) z 13 lutego 2025 r. (C-472/23 Lexitor) oraz z dnia 23.02.2025r. (C-677/23), sędziom Sądu Okręgowego oraz sędziom podległym Sądowi Okręgowemu Sądów Rejonowych.

Szanowny Panie Ministrze, Szanowny Panie Prokuratorze Generalny

Szanowni Panowie i Panie Prezesi Sądów Okręgowych i Rejonowych

Stowarzyszenie „Stop Bankowemu Bezprawiu”, działając w ramach realizacji celów statutowych polegających na ochronie praw konsumentów oraz wspieraniu prawidłowego stosowania prawa w sprawach dotyczących kredytów konsumenckich, przedstawia niniejsze opracowanie jako materiał informacyjny stanowiący załącznik do petycji kierowanej do Prezesów sądów powszechnych.

Celem niniejszego pisma jest zwrócenie uwagi na aktualne i istotne zagadnienia interpretacyjne związane ze stosowaniem sankcji kredytu darmowego, które mają bezpośredni wpływ na jednolitość orzecznictwa sądowego oraz na poziom ochrony konsumentów na rynku usług finansowych.

Impulsem do sporządzenia niniejszego opracowania (i załącznika do petycji) jest opublikowanie przez Rzecznika Finansowego Ogólnego Oświadczenia zawierającego aktualne stanowisko w zakresie przesłanek i skutków zastosowania sankcji kredytu darmowego. Dokument ten, w ocenie Stowarzyszenia, stanowi istotny głos interpretacyjny, który powinien być uwzględniany przy ocenie spraw dotyczących kredytów konsumenckich. Oświadczenie Rzecznika Finansowego zostało dołączone do niniejszego pisma jako materiał uzupełniający.

Nie powielając pełnej i obszernej argumentacji przedstawionej przez Rzecznika Finansowego, Stowarzyszenie wskazuje poniżej najważniejsze tezy i wnioski wynikające z tego Oświadczenia, które z perspektywy praktyki orzeczniczej sądów powszechnych, mają szczególne znaczenie.

Zakres naruszeń uzasadniających zastosowanie sankcji kredytu darmowego

Rzecznik Finansowy jednoznacznie wskazuje, że sankcja kredytu darmowego powinna znajdować zastosowanie zarówno w przypadku uchybień formalnych (takich jak brak wymaganych elementów umowy), jak i w razie naruszeń obowiązków informacyjnych, polegających na przekazywaniu informacji niepełnych, nieprecyzyjnych lub wprowadzających konsumenta w błąd.

W ocenie Rzecznika Finansowego znaczenie drugorzędne ma zarówno zakres naruszenia, jak i jego doniosłość czy wpływ na interesy konsumenta (w tym powstanie szkody), jeżeli dane uchybienie mogło podważyć możliwość prawidłowej oceny przez konsumenta zakresu jego zobowiązania wynikającego z umowy.

Moment wykonania umowy i termin na skorzystanie z sankcji

Rzecznik Finansowy odniósł się również do zagadnienia terminu przewidzianego w art. 45 ustawy o kredycie konsumenckim, wskazując, że roczny termin na złożenie oświadczenia o skorzystaniu z sankcji kredytu darmowego liczony jest od dnia wykonania umowy.

W związku z występującymi w orzecznictwie rozbieżnościami interpretacyjnymi, Rzecznik Finansowy dokonał jednoznacznej wykładni pojęcia „wykonania umowy”, wskazując, że następuje ono w dniu, w którym obie strony w pełni zrealizowały swoje zobowiązania wynikające z umowy. W praktyce oznacza to najczęściej dzień spłaty przez konsumenta ostatniej raty kredytu. Rzecznik podkreślił, że samo zawarcie umowy nie może być utożsamiane z jej wykonaniem.

Najczęściej identyfikowane naruszenia ustawy o kredycie konsumenckim

W Oświadczeniu Rzecznika Finansowego dokonano analizy najczęściej występujących naruszeń przepisów ustawy o kredycie konsumenckim, które w praktyce mogą skutkować zastosowaniem sankcji kredytu darmowego.

1. Nieprawidłowe określenie całkowitej kwoty kredytu

Rzecznik Finansowy wskazał, że stosowanie w umowach pojęć zbliżonych do „całkowitej kwoty kredytu”, takich jak „kwota kredytu” czy „kwota pożyczki”, może wprowadzać konsumentów w błąd co do podstawowych parametrów umowy. Praktyka ta umożliwia również naliczanie kosztów przekraczających ustawowe limity pozaodsetkowych kosztów kredytu, obliczanych dla prawidłowo określonej całkowitej kwoty kredytu.

Dodatkowo takie sformułowania mogą uniemożliwiać konsumentowi jednoznaczne ustalenie, która z prezentowanych kwot została przyjęta do obliczenia RRSO.

2. Naliczanie odsetek od skredytowanych kosztów kredytu

Rzecznik Finansowy podzielił stanowisko, zgodnie z którym niedopuszczalne jest naliczanie odsetek kapitałowych od kwot faktycznie nieudostępniionych konsumentowi, w tym od skredytowanych kosztów pozaodsetkowych, takich jak prowizje czy składki ubezpieczeniowe. Praktyka ta pozostaje w sprzeczności z istotą odsetek kapitałowych oraz narusza dobre obyczaje.

W konsekwencji prowadzi ona do zawyżenia wartości odsetek wskazywanych w umowach, a tym samym do zwiększenia całkowitego kosztu kredytu.

3. Naruszenia dotyczące RRSO

Odwołując się do orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, w szczególności do wyroków z dnia 23 stycznia 2025 r. (C-677/23) oraz z dnia 13 lutego 2025 r. (C-472/23), Rzecznik Finansowy wskazał, że wszystkie założenia przyjęte do obliczenia RRSO powinny być jednoznacznie wskazane w umowie.

Obowiązek jasnego i zwięzłego określenia RRSO nie ogranicza się wyłącznie do zakazu jego zaniżania, lecz obejmuje również sytuacje, w których RRSO zostało zawyżone lub obliczone na podstawie nieprawidłowych danych. RRSO powinno odzwierciedlać rzeczywisty i pełny koszt finansowania, a każdy błąd w tym zakresie może skutkować zastosowaniem sankcji kredytu darmowego.

4. Informacje dotyczące innych kosztów oraz zasad ich zmiany

Rzecznik Finansowy zwrócił uwagę, że ogólnikowe określanie przesłanek zmiany opłat i prowizji prowadzi do pozostawienia kredytodawcy nadmiernej swobody w ich kształtowaniu, przy jednoczesnym pozbawieniu konsumenta możliwości przewidzenia i kontroli takich zmian.

Stanowisko to pozostaje w zgodzie z orzecznictwem TSUE (C-472/23), zgodnie z którym warunki umowy kredytu konsumenckiego powinny w sposób przejrzysty wskazywać powody oraz mechanizm dokonywania zmian opłat, tak aby konsument mógł je przewidzieć w oparciu o jasne i zrozumiałe kryteria.

5. Informacje dotyczące odstąpienia od umowy

Rzecznik Finansowy przypomniał, że umowa kredytu konsumenckiego powinna w sposób kompletny określać termin, tryb oraz skutki odstąpienia od umowy, w tym obowiązek zwrotu kapitału, wysokość należnych odsetek oraz ich dzienną stawkę.

Naruszenia występują w szczególności w przypadku braku wskazania odsetek dziennych, ich błędnego obliczenia, naliczania odsetek od kwoty wyższej niż całkowita kwota kredytu, przyjmowania roku liczącego 360 dni lub uzależniania skuteczności odstąpienia od zachowania formy pisemnej.

6. Przedterminowa spłata kredytu

Rzecznik Finansowy podkreślił, że umowa powinna jasno i wyczerpująco określać prawo konsumenta do wcześniejszej spłaty kredytu, procedurę jego realizacji oraz skutki w postaci obniżenia całkowitego kosztu kredytu o koszty przypadające na skrócony okres obowiązywania umowy. Brak takich informacji stanowi przesłankę do zastosowania sankcji kredytu darmowego.

Postępowania przed Sądem Najwyższym

Stowarzyszenie zwraca również uwagę, że aktualnie przed Sądem Najwyższym toczą się postępowania dotyczące sankcji kredytu darmowego, prowadzone pod sygnaturami akt III CZP 15/25 oraz III CZP 3/25.

W sprawie III CZP 15/25 postanowieniem z dnia 30 lipca 2025 r. postępowanie zostało zawieszone z uwagi na konieczność oczekiwania na rozstrzygnięcia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawach polskich, mogących mieć kluczowe znaczenie dla wykładni przepisów dotyczących SKD. Sąd Najwyższy wskazał, że TSUE jest jedynym organem właściwym do autentycznej wykładni prawa unijnego, a zachowanie spójności orzecznictwa uzasadnia wstrzymanie się z wydaniem uchwały.

Analogicznie, w sprawie III CZP 3/25, postanowieniem z dnia 23 września 2025 r., Sąd Najwyższy zawiesił postępowanie do czasu rozstrzygnięcia przez TSUE spraw o sygnaturach C-566/24, C-744/24 oraz C-831/24.

Podsumowanie

W ocenie Stowarzyszenia „Stop Bankowemu Bezprawiu” stanowisko Rzecznika Finansowego, jak również aktualny stan postępowań przed Sądem Najwyższym i Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej, stanowią istotną wskazówkę interpretacyjną dla praktyki orzeczniczej sądów powszechnych w sprawach dotyczących sankcji kredytu darmowego i powinny być uwzględniane przy ocenie tego rodzaju spraw.

Z wyrazami szacunku,
Zarząd Stowarzyszenia
Stop Bankowemu Bezprawiu

